

บทที่ ๖

สรุปและขอเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาพฤติกรรมของสัตว์ที่ปรากฏในชาตกัฎฐกถา สรุปได้เป็น ๓ ลักษณะ คือ

๑. พฤติกรรมของสัตว์ที่เป็นไปตามธรรมชาติของคน เช่น ลิงเป็นสัตว์ที่ถูกชน ชอบทำทู่ร่าจารต่าง ๆ สุนัขจึงจอกมีความโลภในการกิน ราชสีห์เป็นสัตว์ที่มีอำนาจ เป็นที่เกรงกลัวแก่สัตว์ทั้งหลาย เป็นต้น

๒. พฤติกรรมของสัตว์ที่แตกต่างไปจากธรรมชาติของคน เช่น นูมีตัวโต เท่าลานนวดข้าว คอยตักจับข้างกินเป็นอาหาร พังพอนเป็นมิตรกับงู หนูกัดสุนัขจึงจอกตาย หนูฆ่าเสือโคร่งได้ นกกระทาเวียนไทรเวท และสอนไทรเวทแก่มาณพทั้งหลาย เป็นต้น

๓. พฤติกรรมของสัตว์ที่สมมติขึ้นโดยการเลียนแบบจากมนุษย์ เช่น จระเข้มีอาการแพทอง นกแขกเต่าสอนพราหมณ์ให้รู้จักคฤณูรุกรูคุณบิดามารดา กระจ่าง นาก ลิง และสุนัขจึงจอกรักษาอุโบสถศีล และให้ทานแก่ผู้อื่น เป็นต้น

ถึงแม้จะแบ่งพฤติกรรมของสัตว์ที่ปรากฏในชาตกัฎฐกถาออกเป็น ๓ ลักษณะ ดังกล่าวแล้ว แต่ก็มีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน คือ อบรมสั่งสอนให้คนทำความดี ละเว้นจากการทำความชั่ว ซึ่งเป็นหลักสำคัญของพุทธศาสนา พฤติกรรมของสัตว์ที่ประกอบด้วยคุณธรรม หรือขาดคุณธรรม ดังกล่าวมาแล้วนั้น เป็นอุทาหรณ์แก่ผู้อ่านผู้ฟังทั้งหลายพึงได้พิจารณา และเลือกประพฤติปฏิบัติตามความเหมาะสม เพราะพฤติกรรมต่าง ๆ ของสัตว์ที่ปรากฏในชาตกัฎฐกถานั้น แท้ที่จริงก็คือพฤติกรรมของมนุษย์นั่นเอง เพียงแต่เอาสัตว์มาแสดงพฤติกรรมแทนพฤติกรรมของมนุษย์เท่านั้น

ขอเสนอแนะ

ในการวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเฉพาะพฤติกรรมของสัตว์ที่ปรากฏในชาตภัฏฐกถาเท่านั้น แต่ในชาตภัฏฐกถายังมีพฤติกรรมของมนุษย์และเทวดาอีกส่วนหนึ่งที่ให้ข้อคิดและคติธรรมค่าสอนไว้เป็นจำนวนมาก จึงน่าจะควรมีผู้ศึกษาวิจัยอย่างละเอียด เพื่อประโยชน์ในการเรียนวรรณคดีและการอบรมสั่งสอนศีลธรรมต่อไป

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย